

PIOTR CHROBAK
Szczecin

**WYBORY SAMORZĄDOWE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM
W LATACH 1998–2006 NA TLE KRAJU¹**

Badania dotyczące zachowań wyborczych polskiego społeczeństwa w poszczególnych regionach kraju są trudniejsze do przeprowadzenia niż te w skali ogólnopolskiej. W wyniku reformy rządu Jerzego Buzka z 1 stycznia 1999 r. zredukowano liczbę województw z 49 do 16, co spowodowało, że na Pomorzu Zachodnim z dwóch województw: szczecińskiego i koszalińskiego, a także z części słupskiego utworzono województwo zachodniopomorskie. Również reaktywowanie powiatów utrudnia analizę porównawczą wyborów przeprowadzonych od roku 1998 do tych z lat 1990 oraz 1994. Dlatego wydaje się, że badając preferencje polityczne mieszkańców Pomorza Zachodniego, należy uwzględnić okres przed reformy administracyjnej z dwuszczeblowym samorządem (województwo i gmina) oraz okres po reformie, z trójszczeblowym podziałem administracyjnym (województwo, powiat oraz gmina).

¹ Artykuł napisany na podstawie: P. Chrobak, *Preferencje wyborcze społeczeństwa zachodniopomorskiego w III RP* (praca doktorska). Poznań 2009. W artykule skoncentrowano się przede wszystkim na wyborach samorządowych po wprowadzeniu wyżej wymienionej reformy. Natomiast wybory parlamentarne z okresu III RP autor omówił szerzej w artykule: P. Chrobak, *Preferencje wyborcze mieszkańców Pomorza Zachodniego w III RP na tle kraju do 2007 roku*. W: *Narodziny i zasady funkcjonowania województwa samorządowego. Doświadczenia województwa zachodniopomorskiego 1998–2008*. „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Szczecinie” 2010, nr 1.

Wybory samorządowe w 1998 r.

Wybory na III kadencję samorządu odbyły się 11 listopada 1998 r. w oparciu o zasady nowego podziału administracyjnego kraju² oraz w myśl przepisów nowej ordynacji wyborczej³. Odbywały się łącznie do 2821 rad, w tym: do 2489 rad gmin (z czego do 2156 rad gmin w gminach liczących do 20 tys. mieszkańców, do 268 rad gmin w gminach zamieszkałych przez ponad 20 tys. obywateli oraz do 65 rad miejskich w miastach grodzkich), do 308 rad powiatów, 16 sejmików województw, rady miasta stołecznego Warszawy oraz 7 rad dzielnic w gminie Warszawa-Centrum. Razem wybierano 63 767 radnych, w tym: 52 379 radnych w radach gmin (z czego 41 474 radnych w gminach do 20 tys. mieszkańców, 7984 radnych w gminach zamieszkałych przez ponad 20 tys. obywateli, a także 2921 radnych rad miejskich w miastach na prawach powiatu), 10 290 radnych powiatów, 855 radnych województw, 68 radnych rady miasta stołecznego Warszawy, jak również 175 radnych rad dzielnic w gminie Warszawa-Centrum. W sumie w 23 756 obwodach wyborczych uprawnionych do głosowania było 28 544 777 obywateli⁴.

W gminach liczących do 20 tys. mieszkańców o wspomniane 41 474 mandaty w 2156 radach walczyło 122 722 kandydatów zgłoszonych na 93 891 listach. Udział w wyborach wzięło 49,51% uprawnionych do głosowania. Natomiast w gminach, w których liczba mieszkańców przekraczała 20 tys., o 7984 mandaty w 268 radach ubiegało się 55 457 kandydatów z 6569 list. Frekwencja wyniosła 45,53%. Z kolei w miastach grodzkich o 2921 mandatów w 65 radach miast rywalizowało 29 912 kandydatów z 3242 list. Frekwencja wyniosła 39,84%. W nowo powstałych powiatach 56 829 kandydatów zgłoszonych na 8907 listach walczyło o 10 290 mandatów do 308 rad powiatów. Frekwencja wyniosła 47,76%⁵. Podział wszystkich mandatów przedstawiono w tabeli 1.

² Ustawa z 24.07.1998 o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. DzU z 24.07.1998, nr 96, poz. 603; Ustawa z 24.07.1998 o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie. DzU z 24.07.1998, nr 99, poz. 631; Ustawa z 5.06.1998 o samorządzie powiatowym. DzU z 5.06.1998, nr 91, poz. 578; Ustawa z dnia 5.06.1998 o samorządzie województwa. DzU z 5.06.1998, nr 91, poz. 576.

³ Ustawa z 16.07.1998 – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. DzU z 16.07.1998, nr 95, poz. 602.

⁴ Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej (PKW) z 23.10.1998. DzU z 23.10.1998, nr 131, poz. 861.

⁵ Tamże.

Tabela 1

Łączny podział mandatów wszystkich szczebli
w wyborach samorządowych w roku 1998

Nazwa komitetu	Liczba mandatów
AWS	10 615
SLD	8 837
Przymierze Społeczne	4 584
Unia Wolności	1 146
Ruch Patriotyczny Ojczyzna	256
Stowarzyszenie Rodzina Polska	151
Komitety wyborcze o nieokreślonych preferencjach politycznych	38 174

Źródło: Obwieszczenie PKW z 23.10.1998. DzU z 23.10.1998, nr 131, poz. 861.

Akcja Wyborcza Solidarność (AWS), podobnie jak Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD), szła do wyborów samodzielnie, natomiast Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) oraz Unia Pracy (UP) wraz z Krajową Partią Emerytów i Rentystów (KPEiR) zdecydowały się na utworzenie koalicji – Przymierze Społeczne (PS). Zdaniem Dominika Siekluckiego należy zwrócić uwagę na bardzo dobry wynik SLD, gdyż po przegranych wyborach parlamentarnych (w roku 1997) z AWS Sojusz powoli zaczął zmniejszać dystans do tej formacji (zajmującej wówczas pozycję na scenie politycznej). Jednocześnie wspomniany autor zauważa, że ówczesne wybory samorządowe istotnie przyczyniły się do przekształcenia się SLD z szerokiej koalicji wyborczej w jednolite ugrupowanie polityczne⁶.

Wybory do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego oraz w Szczecinie w roku 1998

Wybory do 16 sejmików województw odbywały się w 127 okręgach wyborczych. Łącznie o 855 mandatów radnych ubiegało się 7426 kandydatów zgłoszonych na 859 listach. Zainteresowanie wyborami wyniosło 45,35%⁷. Wyniki wyborów do sejmików województw w skali kraju oraz w województwie zachodniopomorskim przedstawia tabela 2.

⁶ D. Sieklucki, *Partie lewicy i centrolewicy w polskim systemie partyjnym*. Kraków 2006, s. 151.

⁷ Obwieszczenie PKW z 23.10.1998. DzU z 23.10.1998, nr 131, poz. 861.

Tabela 2

Wyniki wyborów do sejmików województw w skali kraju
i w województwie zachodniopomorskim w 1998 roku

Liczba mandatów	Nazwa komitetu	Liczba mandatów	Procent głosów
W skali kraju	AWS	342	40,0
	SLD	329	38,5
	Przymierze Społeczne	89	10,4
	UW	76	8,9
	Komitet regionalny i kandydaci	19	2,2
W Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	SLD	22	48,8
	AWS	13	28,8
	UW	6	13,3
	Przymierze Społeczne	3	6,6
	Ruch Patriotyczny Ojczyzna	1	2,2

Źródło: Obwieszczenie PKW z 23.10.1998. DzU z 23.10.1998, nr 131, poz. 861; M. Czerwiński, *Kampania i wyniki wyborów do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w 2002 roku*. W: *Wybory samorządowe w 2002 roku w Szczecinie*. Red. K. Kowalczyk. Szczecin 2003, s. 140.

O tym, jakie ugrupowanie zwyciężyło w nowo powstałym województwie zachodniopomorskim najlepiej świadczą wyniki pierwszych bezpośrednich wyborów do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (SWZ), kiedy o 45 mandatów ubiegało się 332 kandydatów. Mimo że w skali kraju najwięcej swoich przedstawicieli do sejmików województw wprowadziła AWS, a SLD zajął drugie miejsce, to w województwie zachodniopomorskim nastąpiła odwrotna sytuacja – zwycięzcą został SLD. Podobnie było w przypadku trzeciego i czwartego miejsca. W skali kraju na trzeciej pozycji ulokowało się PS, a Unia Wolności (UW) znalazła się na miejscu czwartym; w omawianym regionie UW okazała się trzecią siłą, spychając PS na pozycję czwartą. Jeden mandat uzyskał także Ruch Patriotyczny Ojczyzna⁸ (zdobył go Marian Jurczyk, jeden z liderów tej formacji politycznej).

⁸ W skład Ruchu Patriotycznego „Ojczyzna” wchodziły: KPN – Obóz Patriotyczny, Ruch Odbudowy Polski, Krajowe Porozumienie Emerytów i Rencistów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Narodowo-Chrześcijańsko-Demokratyczny Blok dla Polski.

Jednak mimo dobrego wyniku w regionie zachodniopomorskim SLD nie udało mu się zdobyć ponad połowy głosów, dlatego aby móc rządzić, Sojusz związał koalicję z PS (z trzech zdobytych mandatów, dwa przypadły PSL, a jeden Andrzejowi Lepperowi z Samoobrony RP), w wyniku czego doszło do powołania zarządu województwa⁹.

Z kolei w stolicy województwa zachodniopomorskiego SLD ponownie uzyskał najlepszy wynik (24 mandaty), drugie miejsce zajęła AWS (21 mandatów), trzecie UW (8 mandatów), czwarte Niezależny Ruch Mariana Jurczyka (6 mandatów), a na miejscu piątym ulokował się Komitet „Osiedlowców”, zdobywając jeden mandat¹⁰. Patrząc na wyniki lewicy z roku 1990 oraz 1994, można zauważyć powolne umacnianie się tej formacji w Szczecinie¹¹.

Wybory samorządowe w roku 2002

Wybory samorządowe odbyły się 27 października 2002 r. Przed wyborami dokonano kilku ważnych zmian w ordynacji wyborczej¹² – aby zwiększyć niezależność prezydentów, burmistrzów i wójtów od radnych poszczególnych miast oraz gmin, a także wzmocnić zainteresowanie samymi wyborami, wprowadzono bezpośrednie wybory na prezydentów, burmistrzów i wójtów. Zmniejszono również liczbę wybieranych radnych oraz wprowadzono 5% próg wyborczy dla ugrupowań politycznych, których kandydaci ubiegali się o mandaty w radach miast i województw. Wybierano także 30-osobowy SWZ, który wcześniej liczył 45 radnych.

⁹ Na podstawie dokumentów PKW.

¹⁰ Na podstawie dokumentów PKW oraz Urzędu Miasta Szczecin.

¹¹ Wyniki wyborów do Rady Miasta Szczecin w roku: 1) 1990: OKP „Solidarność” – 52 mandaty, Sojusz na rzecz Szczecina – 4 mandaty, Forum Demokratyczne – 3 mandaty, Alternatywa 90 – 1 mandat; 2) 1994: SLD – 21 mandatów, UW – 16 mandatów, Szczecińskie Porozumienie Samorządowe – 11 mandatów, BBWR – 5 mandatów, Samorządy Osiedlowe – 4 mandaty, Liga Zachodniopomorska – 3 mandaty. Dane za PKW i Urzędem Miasta Szczecin.

¹² Ustawa z 16.07.1998 Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. DzU z 1998, nr 95, poz. 602 ze zm.; Ustawa z 20.06.2002 O bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta. DzU z 2002, nr 113, poz. 984; nr 127, poz. 1089; Ustawa z 11.04.2001 o zmianie ustaw: o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa, o administracji rządowej w województwie oraz o zmianie niektórych innych ustaw. DzU z 11.04.2001, nr 45, poz. 497.

W województwie zachodniopomorskim w roku 2002 do obsadzenia były 334 mandaty w 18 radach powiatów. Zainteresowanie wyborami wyniosło 48,69%. Pod względem frekwencji region zachodniopomorski ułożył się na 11. pozycji w kraju. Najwyższa frekwencja wystąpiła w województwie świętokrzyskim (53,55%), a najniższa w opolskim (41,28%). Z kolei w odniesieniu do najniższego szczebla samorządu lokalnego w omawianym regionie do zdobycia były 1834 mandaty w 114 radach gmin. Tu zainteresowanie głosowaniem były mniejsze i wyniosło 43,61%. Jednak pod względem frekwencji województwo zachodniopomorskie ułożyło się na 10 miejscu (o jedno miejsce lepiej niż w przypadku głosowania do rad powiatów). Natomiast najwyższą frekwencję odnotowano także w województwie świętokrzyskim (50,37%), a najniższą w śląskim (37,95%)¹³.

Wybory do rad miast Szczecina, Koszalina, Świnoujścia, Stargardu Szczecińskiego i Kołobrzegu w roku 2002

W Szczecinie o 31 mandatów walczyły 22 komitety¹⁴ w pięciu okręgach wyborczych, z których tylko sześciu udało się zdobyć swoją reprezentację. Frekwencja wyniosła 32,15%. W podzielonym na cztery okręgi wyborcze Koszalinie sześć komitetów¹⁵ rywalizowało o 25 mandatów. Swoich przedstawicieli do rady miasta wprowadziły aż cztery komitety. Zainteresowanie wyborami wyniosło 35,99%. W Świnoujściu o 21 mandatów, które były do zdobycia w trzech

¹³ Na podstawie dokumentów PKW; Obwieszczenie PKW z 8.11.2002 w sprawie zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze kraju, przeprowadzonych 27.10.2002. DzU z 8.11.2002, nr 187, poz. 1568.

¹⁴ KKW SLD-UP; KW PSL; KWW Teresy Lubińskiej; KWW Prawdziwa Obrona; KWW Wspólnota Obywatelska; KWW Zachodniopomorska Wspólnota Samorządowa; KWW Pracowników Gospodarki Morskiej „Morski Szczecin 2005”; KWW Antyklerykalna Polska; KWW Przyjaźń dla ludzi, zwierząt i Ziemi – nasze miasto w szczęśliwe zamieni; KW Samoobrona RP; KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka; KWW „Pogoń Walcząca”; KWW Polskie Stowarzyszenie Patriotyczne „Kontra 2000”; KWW „Wspólnota 2002”; KWW Szczecińska Konfederacja Samorządowa; KWW POPiS dla Szczecina; KW LPR; KWW Razem Polsce; KWW Obywatelski KWW Gryfa; KWW Platforma Samorządowa; KWW Prawobrzeże w Szczecinie; KWW Zjednoczeni dla Rozwoju Szczecina i Województwa Zachodniopomorskiego. Dane za: PKW.

¹⁵ KKW SLD-UP; KWW „Forum samorządowe G-12”; KW LPR; KWW POPiS Koszalin; KW Samoobrona RP; KWW Blok Samorządowy „Integracja i Rozwój”. Dane za: PKW.

okręgach wyborczych, zabiegało 11 komitetów¹⁶. Swoją reprezentację uzyskało pięć komitetów. Frekwencja wyniosła 40,46%. W Stargardzie Szczecińskim o 23 mandaty rywalizowało 12 komitetów¹⁷ w trzech okręgach wyborczych, z których pięciu udało się wprowadzić swoich przedstawicieli do rady miasta. Zainteresowanie wyborami wyniosło 31,35%. W Kołobrzegu podzielonym na cztery okręgi wyborcze siedem komitetów¹⁸ walczyło o 21 mandatów. Swoją reprezentację w radzie miasta uzyskały cztery komitety. Frekwencja wyniosła 38,76%¹⁹. Wyniki zwycięskich komitetów w omawianych miastach przedstawia tabela 3.

Analizując wyniki wyborów, można zauważyć, że z wyjątkiem Koszalina, w którym zwyciężył wspólny komitet Platformy Obywatelskiej Rzeczypospolitej Polski (PO RP) oraz Prawa i Sprawiedliwości (PiS), w pozostałych czterech miastach zwycięstwo odniósł komitet SLD-UP (w Koszalinie zajął 2. pozycję). Mimo że w Koszalinie połączone siły PO RP wraz z PiS odniosły sukces, to już w Szczecinie znalazły się dopiero na trzeciej pozycji, zdobywając tyle samo mandatów co dwa niezależne komitety, które ulokowały się na pozycji drugiej oraz czwartej. Natomiast w stolicy województwa bezkonkurencyjny okazał się komitet lewicy, któremu zabrakło zaledwie dwóch mandatów do samodzielnego rządzenia (było to już 3. z rzędu zwycięstwo lewicy w tym mieście). Jednak w żadnym mieście żadnemu komitetowi nie udało się uzyskać ponad połowy mandatów. Niemniej jednak zwycięstwa lewicy w poszczególnych radach miast nie przełożyły się na taki sam sukces w wyborach prezydentów omawianych miast regionu.

¹⁶ KKW SLD-UP; KW Towarzystwa Samorządowego „Nowa Fala”; KW LPR; KWW Świnoujście – Wspólnota Samorządowa; KWW Antyklerykalna Polska; KWW Prawicowy KW „Sierpień 80”; KWW Grupa Morska – Cała Naprzód; KWW Prawo i Samorządność – Świnoujście; KW Samoobrona RP; KWW Świnoujście.pl; KW PO RP. Dane za: PKW.

¹⁷ KKW SLD-UP; KWW Niezależni Stargard; KWW Bezrobotni Pomorza; KWW Stargardzki KWW Rozwój; KW LPR; KWW Demokracja Bezpartyjnych; KWW Platforma Samorządowa; KW Polskiej Wspólnoty Narodowej; KWW Prawica Samorządowa; KW Samoobrona RP; KWW „Teraz My”; KWW „Przyszłość z pracą”.

¹⁸ KKW SLD-UP; KW PSL; KW LPR; KWW My Mieszkańcy; KWW Radcy Prawnego Macieja Połowniaka; KWW „CentroPrawica Razem”; KW Samoobrona RP. Dane za: PKW.

¹⁹ Na podstawie dokumentów PKW.

Tabela 3

Wyniki wyborów do rad miast Szczecina, Koszalina, Świnoujścia,
Stargardu Szczecińskiego i Kołobrzegu w roku 2002

Miasto	Nazwa komitetu	Uzyskane głosy	Procent głosów	Liczba mandatów
Szczecin	KKW SLD-UP	24 440	24,52	14
	KWW Teresy Lubińskiej	12 324	12,87	5
	KWW POPiS dla Szczecina	10 630	11,10	5
	KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka	9 192	9,60	5
	KW LPR	7 257	7,58	1
	KWW Razem Polsce	5 266	5,50	1
Koszalin	KWW POPiS Koszalin	9 661	32,55	10
	KKW SLD-UP	8 384	28,24	9
	KW Samoobrona RP	3 961	13,34	4
	KWW „Forum samorządowe G-12”	4 183	14,09	2
Świnoujście	KKW SLD-UP	3 389	26,37	9
	KW Towarzystwa Samorządowego „Nowa Fala”	1 934	15,05	4
	KWW Grupa Morska „Cała Naprzód”	1 649	12,83	3
	KWW Świnoujście.pl	1 582	12,31	3
	KWW Świnoujście – Wspólnota Samorządowa	1 068	8,31	2
Stargard Szczeciński	KKW SLD-UP	5 749	34,84	11
	KWW Platforma Samorządowa	3 034	18,38	5
	KW Samoobrona RP	2 178	13,20	3
	KW LPR	1 716	10,40	3
	KWW Prawica Samorządowa	1 385	8,39	1
Kołobrzeg	KKW SLD-UP	4 579	33,50	9
	KWW „CentroPrawica Razem”	4 397	32,17	8
	KW Samoobrona RP	1 695	12,40	3
	KWW My Mieszkańcy	1 483	10,85	1

Źródło: na podstawie danych PKW.

Wybory prezydentów miast w roku 2002

W województwie zachodniopomorskim w roku 2002 wybierano pięciu prezydentów miast (w Szczecinie, Koszalinie, Świnoujściu, Stargardzie Szczecińskim i Kołobrzegu), 56 burmistrzów oraz 53 wójtów. W wyniku pierwszej tury głosowania udało się obsadzić jeden urząd prezydenta (Koszalin), 18 stanowisk burmistrzów oraz 23 urzędy wójtów. W przypadku obsadzenia pozostałych

71 stanowisk przeprowadzono ponowne głosowanie. Łącznie w całym województwie uprawnionych do oddania głosu było 1 317 766 osób, z czego zagłosowało 574 870 wyborców, co dało frekwencję na poziomie 43,62%. W tej sytuacji pod względem zainteresowania wyborami region zachodniopomorski zajął 10. miejsce. Najwyższą frekwencję odnotowano w województwie świętokrzyskim (50,43%), natomiast najniższą w śląskim (37,98%)²⁰.

W Szczecinie o fotel prezydenta miasta walczyło najwięcej kandydatów w skali kraju, bo aż 13. Do drugiej tury przeszli Marian Jurczyk (kandydat niezależny) oraz Edmund Runowicz (kandydat SLD-UP), ówczesny prezydent Szczecina. Zainteresowanie wyborami wyniosło 32,15%. W Koszalinie o urząd głowy miasta ubiegało się pięciu kandydatów. W mieście tym, jako jedynym w województwie (spośród wybierających prezydenta), o tym, kto będzie jego prezydentem rozstrzygnięto już w pierwszym głosowaniu. W wyborach bezpośrednich został nim Mirosław Mikietyński (kandydat PO RP oraz PiS). Frekwencja wyniosła 35,99%. W Świnoujściu liczba pretendentów do urzędu prezydenta wyniosła osiem osób. W drugiej turze znaleźli się Janusz Żmurkiewicz (kandydat SLD-UP) oraz Stanisław Możejko (kandydat niezależny). Frekwencja wyniosła 40,47%. W Stargardzie Szczecińskim o stanowisko głowy miasta walczyło sześciu kandydatów. W drugiej turze spotkali się ówczesny prezydent Kazimierz Nowicki (kandydat SLD-UP) z kandydatem Platformy Samorządowej Sławomirem Pajorem. Zainteresowanie wyborami wyniosło 31,34%. Ostatnim miastem w regionie zachodniopomorskim, w którym wybierano prezydenta, był Kołobrzeg. O urząd ten rywalizowało pięciu kandydatów, z których do drugiej tury przeszli Henryk Bieńkowski (kandydat KW „CentroPrawica Razem”) oraz Zbigniew Błaszczuk (kandydat SLD-UP). Frekwencja wyniosła 38,76%. Wyniki wyborów na prezydentów poszczególnych miast regionu zachodniopomorskiego przedstawiono w tabeli 4.

Wyniki drugiej tury wyborów prezydentów miast w roku 2002

W ponownym głosowaniu w regionie zachodniopomorskim do obsadzenia były cztery stanowiska prezydentów, 37 urzędów burmistrzów oraz 30 stanowisk wójtów. Zainteresowanie wyborami wyniosło 37,29%. Pozwoliło to na zajęcie piątego miejsca pod względem frekwencji w skali wszystkich województw.

²⁰ Tamże; Obwieszczenie PKW z 11.11.2002 w sprawie wyników wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast przeprowadzonych na obszarze kraju 27.10.2002 oraz 10.11.2002. DzU z 11.11.2002, nr 190, poz. 1593.

Tym razem najwyższą frekwencję odnotowano w województwie podkarpackim (41,22%), a najniższą ponownie w śląskim (29,33%)²¹.

Tabela 4

Wyniki pierwszej tury wyborów w roku 2002 na prezydentów miast
w województwie zachodniopomorskim

Miasto	Imię i nazwisko	Nazwa komitetu zgłaszającego	Liczba głosów	Procent głosów	Wybrany	Uczestniczy w II turze
1	2	3	4	5	6	7
Szczecin	Marian Jurczyk	KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka	28 275	27,81	Nie	Tak
	Edmund Runowicz	KKW SLD-UP	24 199	23,80	Nie	Tak
	Teresa Lubińska	KWW Teresy Lubińskiej	23 839	23,44	Nie	Nie
	Ryszard Chwastek	KW LPR	5 661	5,57	Nie	Nie
	Włodzimierz Puzyra	KWW „Wspólnota 2002”	3 965	3,90	Nie	Nie
	Andrzej Łuszczewski	KWW Wspólnota Obywatelska	3 932	3,87	Nie	Nie
	Zbigniew Zalewski	KWW Razem Polsce	3 210	3,16	Nie	Nie
	Mirosława Masłowska	KWW POPiS dla Szczecina	2 409	2,37	Nie	Nie
	Michał Chrobrowski	KWW ZWS	1 973	1,94	Nie	Nie
	Janusz Chrzanowski	KW Samoobrona RP	1 922	1,89	Nie	Nie
	Krzysztof Mościbroda	KWW Antyklerykalna Polska	1 204	1,18	Nie	Nie
	Andrzej Poślusznny	KW PSL	596	0,59	Nie	Nie
	Andrzej Kamrowski	KWW SKS	496	0,49	Nie	Nie
Koszalin	Mirosław Mikietyński	KWW POPiS Koszalin	15 391	50,75	Tak	-
	Henryk Sobolewski	KWW „Forum Samorządowe G-12”	5 992	19,76	Nie	
	Jerzy Zaroda	KKW SLD-UP	5 249	17,31	Nie	
	Zbigniew Przybylski	KW Samoobrona RP	3 098	10,21	Nie	
	Janusz Kisielewski	KWW Blok Samorządowy „Integracja i Rozwój”	599	1,98	Nie	
Świnoujście	Janusz Żmurkiewicz	KKW SLD-UP	3 962	29,93	Nie	Tak
	Stanisław Możejko	KWW Świnoujście.pl	3 631	27,43	Nie	Tak
	Zbigniew Pomieczynski	KW Towarzystwa Samorządowego „Nowa Fala”	1 331	10,06	Nie	Nie
	Irena Kurszewska	KWW Świnoujście – Wspólnota Samorządowa	1 187	8,97	Nie	Nie
	Lechosław Goździk	KWW Grupa Morska – Cała Naprzód	1 039	7,85	Nie	Nie
	Joanna Pyłat	KW PO RP	909	6,87	Nie	Nie
	Ryszard Jankowski	KW LPR	753	5,69	Nie	Nie
Edward Zając	KWW Prawo i Samorządność – Świnoujście	424	3,20	Nie	Nie	
Stargard Szczeciński	Kazimierz Nowicki	KKW SLD-UP	5 980	35,28	Nie	Tak
	Sławomir Pajor	KWW Platforma Samorządowa	4 163	24,56	Nie	Tak
	Artur Kwiatkowski	KW Samoobrona RP	3 459	20,40	Nie	Nie
	Jarosław Koziółek	KWW Prawica Samorządowa	1 941	11,45	Nie	Nie
	Stanisław Orliński	KWW Stargardzki KWW Rozwój	1 147	6,77	Nie	Nie
	Bolesław Tejkowski	KW Polskiej Wspólnoty Narodowej	262	1,55	Nie	Nie

²¹ Tamże.

1	2	3	4	5	6	7
Kołobrzeg	Henryk Bieńkowski	KWW „CentroPrawica Razem”	5 186	37,33	Nie	Tak
	Zbigniew Błaszczuk	KWW SLD-UP	4 358	31,37	Nie	Tak
	Marek Sobczak	KW Samoobrona RP	2 161	15,55	Nie	Nie
	Tadeusz Laskowski	KWW My Mieszkańcy	1 100	7,92	Nie	Nie
	Maciej Połowniak	KWW Rady Prawnego Macieja Połowniaka	1 089	784	Nie	Nie

Źródło: na podstawie danych PKW.

Z wyjątkiem Koszalina, gdzie wybrano prezydenta już w pierwszej turze, w pozostałych czterech miastach odbyło się ponowne głosowanie. W Szczecinie M. Jurczyk pokonał różnicą 6932 głosów E. Runowicza, zostając tym samym pierwszym prezydentem Szczecina wybranym w wyborach bezpośrednich. Zainteresowanie wyborami wyniosło 31,81%. W Świnoujściu zwycięzcą został J. Żmurkiewicz, który pokonał S. Możejkę różnicą 1336 głosów. Frekwencja wyniosła 39,63%. W Stargardzie Szczecińskim najwyższe poparcie zdobył S. Pajor, który zwyciężył różnicą 4132 głosów z K. Nowickim. Frekwencja wyniosła 27,43%. Natomiast w Kołobrzegu H. Bieńkowski uzyskał wyższe poparcie niż Z. Błaszczuk o 1670 głosów. Zainteresowanie wyborami wyniosło 33,71%²². Wyniki ponownego głosowania na prezydentów poszczególnych miast województwa zachodniopomorskiego przedstawia tabela 5.

Tabela 5

Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich
w województwie zachodniopomorskim w roku 2002

Miasto	Imię i nazwisko	Nazwa komitetu zgłaszającego	Liczba głosów	% głosów	Wybrany
Szczecin	Marian Jurczyk	KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka	53 981	53,43	Tak
	Edmund Runowicz	KKW SLD-UP	47 049	46,57	Nie
Świnoujście	Janusz Żmurkiewicz	KKW SLD-UP	7 231	55,09	Tak
	Stanisław Możejko	KWW Świnoujście.pl	5 895	44,91	Nie
Stargard Szczeciński	Sławomir Pajor	KWW Platforma Samorządowa	9 673	63,58	Tak
	Kazimierz Nowicki	KKW SLD-UP	5 541	36,42	Nie
Kołobrzeg	Henryk Bieńkowski	KWW „CentroPrawica Razem”	7 025	56,26	Tak
	Zbigniew Błaszczuk	KWW SLD-UP	5 355	43,26	Nie

Źródło: na podstawie danych PKW.

Analizując wyniki wyborów na prezydentów w poszczególnych miastach regionu, można zauważyć, że mimo iż we wszystkich miastach, w których odbywało się ponowne głosowanie, do drugiej tury poprzehodzili kandydaci SLD-UP,

²² Tamże.

to tylko w Świnoujściu zwyciężył kandydat lewicy. W Stargardzie Szczecińskim wygrał kandydat popierany m.in. przez PO RP, UW i SKL-RNP, w Kołobrzegu kandydat PO RP, PiS oraz UW, a w Koszalinie pretendent PO RP i PiS. Natomiast w Szczecinie prezydentem został kandydat niezależny – legenda Sierpnia '80. Spowodowało to, że lewica, mimo iż uzyskała najlepsze wyniki w wyborach do rad miast w omawianych miejscowościach (z wyjątkiem Koszalina), to tylko w Świnoujściu mogła wraz z prezydentem stabilnie zarządzać miastem.

Wybory do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2002

W województwie zachodniopomorskim o swoją reprezentację w sejmiku ubiegało się 14 komitetów wyborczych²³, z których zaledwie pięciu udało się zdobyć mandaty. Zainteresowanie wyborami wyniosło 43,60%, pod względem frekwencji region zachodniopomorski ułokował się na 10. miejscu. Najwyższą frekwencję odnotowano w województwie świętokrzyskim (50,42%), a najniższą w śląskim (37,96%). Wybory do SWZ odbywały się w pięciu okręgach wyborczych. Najwyższa frekwencja wystąpiła w okręgu nr 5 (48,93%), w którym do obsadzenia było siedem mandatów, a najniższa w okręgu nr 1 (33,21%), gdzie do zdobycia było osiem mandatów. W pozostałych trzech okręgach zainteresowanie wyborami wyniosło: w okręgu nr 2 – 47,38%, nr 3 – 47,98% i nr 4 – 45,85%. Do obsadzenia było w nich po pięć mandatów²⁴.

Zwycięzcą wyborów została koalicja SLD-UP, która zdobyła 13 mandatów, jednak było to za mało do samodzielnego rządzenia²⁵. Na drugim miejscu ułokowała się Samoobrona RP (7 mandatów), a na trzecim Liga Polskich Rodzin (LPR) – sześć mandatów, co mogło być pewnym zaskoczeniem, zwłaszcza że połączone siły PO RP z PiS znalazły się dopiero na czwartym miejscu, zdobywa-

²³ KW LPR; KW Samoobrona RP; KKW SLD-UP; Krajowy KWW Unia Samorządowa; KW Alternatywna Partia Pracy; KW PSL; KW Konserwatywno-Liberalna Partia UPR; KW KPEiR; KWW Konfederacja Ruch Obrony Bezrobotnych RP; KWW Razem Polsce; KWW „Wspólnota 2002”; KKW PO-PiS; KWW Antyklerykalna Polska; KWW ZWLKP Kobiety Aktywne. Dane za: PKW.

²⁴ Na podstawie dokumentów PKW; Obwieszczenie PKW z 8.11.2002 w sprawie zbiorczych wyników wyborów do rad na obszarze kraju, przeprowadzonych 27.10.2002. DzU z 8.11.2002, nr 187, poz. 1568.

²⁵ Na skutek porozumienia SLD-UP z Samoobroną RP doszło do powołania zarządu sejmiku województwa. Marszałkiem województwa zachodniopomorskiego został Zygmunt Meyer (SLD), a Andrzej Mucek (Samoobrona RP) i Henryk Rupnik (SLD) zostali wicemarszałkami.

jąc zaledwie trzy mandaty. Natomiast KW PSL był ostatnim komitetem, któremu udało się wprowadzić swoją reprezentację (1 mandat)²⁶.

Wybory samorządowe w roku 2006²⁷

Wybory samorządowe w roku 2006 odbywały się w oparciu o ordynację wyborczą²⁸, w której nowo wprowadzone zmiany budziły nie mniej emocji, niż zmiany dokonane przed wyborami w roku 2002²⁹. Mimo że zmiany te w porównaniu z rokiem 2002 nie były aż tak rewolucyjne, to dyskusja nad ich wprowadzeniem trwała praktycznie do ostatniej chwili. Mowa tu o przeforsowanej przez PiS możliwości blokowania list wyborczych³⁰. Nie pomogło tu nawet zaskarżenie przez posłów PO RP, PSL oraz SLD do Trybunału Konstytucyjnego (TK) nowelizacji ordynacji wyborczej, jakoby łamała zasadę równości prawa wyborczego. Zdaniem TK do naruszenia konstytucji nie doszło³¹. Z tej opcji skorzystało kilka ugrupowań, tworząc m.in. następujące bloki: 1) PiS, Samoobrona RP oraz LPR; 2) PO RP, PSL wraz z KPEiR³². Tak mocno popierane przez PiS blokowanie list³³ miało doprowadzić tę partię do osiągnięcia lepszego wyniku wyborczego od PO RP. Paradoksalnie okazało się, że przyczyniło się do zwycięstwa tej ostatniej

²⁶ Na podstawie dokumentów PKW.

²⁷ Patrz też: P. Chrobak, *Wybory samorządowe w 2006 roku w Szczecinie oraz do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego*. „Przegląd Zachodniopomorski” 2008, z. 1, s. 25–57; tegoż, *Wybory samorządowe w 2006 roku w Szczecinie*. „Kronika Szczecina 2006”, nr XXV. Szczecin 2007, s. 197–216; tegoż, *Podsumowanie wyborów samorządowych w 2006 roku w województwie zachodniopomorskim*. W: *Wybory samorządowe 2006 w województwie zachodniopomorskim*. Red. P. Chrobak. Szczecin 2007, s. 7–26.

²⁸ Ustawa z 16.07.1998 – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ze zm. oraz Ustawa z 20.06.2002 – o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, ze zm.

²⁹ Chodzi m.in. o ograniczenie liczby radnych oraz wprowadzenie bezpośrednich wyborów na prezydentów, burmistrzów oraz wójtów.

³⁰ Art. 64 la. Ustawy z 16.07.1998 – Ordynacja wyborcza do rad gmin... DzU z 2007, nr 25, poz. 162.

³¹ PAP, *Trybunał o ordynacji wyborczej. Można blokować*. „Kurier Szczeciński” (dalej: KS), www.kurier.szczecin.pl, 5.11.2006.

³² Na podstawie dokumentów PKW; *Do sejmików PO razem z PSL*, www.platforma.org, 8.10.2006; *Lokalni liderzy PSL zadecydują o grupowaniu list w wyborach samorządowych*, www.psl.org.pl, 9.10.2006; *PSL nie boi się bloku z PO ani z PiS*, www.psl.org.pl, 21.10.2006.

³³ *Prezydent: podpiszę nowelizację samorządowej ordynacji wyborczej*, www.pis.org.pl, 3.09.2006; *Sejm debatuje nad poprawkami Senatu do ordynacji samorządowej*, www.pis.org.pl, 6.09.2006.

(gdyż liderzy PiS przewidywali, że PO RP pójdzie do wyborów samodzielnie). Na lepszy wynik drugiego bloku mógł mieć wpływ również fakt, iż elektorat tworzących go partii raczej się uzupełniał, natomiast w przypadku pierwszego bloku niejednokrotnie się zązębiał.

Zanim wprowadzono możliwość blokowania list, doszło do dość niespodziewanego sojuszu partii lewicowych (SLD, Socjaldemokracji Polski oraz UP) z byłą UW – przekształconą w Partię Demokratyczną-demokraci.pl, które utworzyły koalicję samorządową³⁴ pretendującą do miana centrolewicy. Zdaniem liderów Lewicy i Demokratów (LiD), mimo dawnych różnic, jakie dzieliły te ugrupowania, nową osią podziałów nie była już segregacja sceny politycznej na partie postkomunistyczne i postsolidarnościowe, lecz na ugrupowania odnoszące się pozytywnie lub negatywnie do osiągnięć Okrągłego Stołu oraz całego okresu transformacji III RP. Koalicja LiD, zdaniem jej twórców, miała stać się wyraźną alternatywą dla koalicji partii rządzących (PiS, Samoobrona RP i LPR) oraz dla PO RP³⁵. Z drugiej jednak strony porozumienie to można było odczytać jako próbę obrony przed zniknięciem ze sceny politycznej niektórych jego członków, m.in. PD czy UP. Dlatego wydaje się, że bardziej niż z miłości było to małżeństwo z rozsądku³⁶.

Wybory w stolicy województwa zachodniopomorskiego w roku 2006

Podobnie jak w roku 2002, także w 2006 Szczecin podzielony był na pięć okręgów wyborczych, gdzie o 31 mandatów radnych ubiegało się 545 kandydatów z 66 list wyborczych w 14 komitetach³⁷. W przeciwieństwie do roku 2002 zmieniła się liczba wybieranych radnych w okręgu nr 3 i 5. W okręgu nr 3 w roku

³⁴ Porozumienie wyborcze: Porozumienie Lewicy i Demokratów „Wspólna Polska” podpisane w warszawskim hotelu Gromada przez liderów SLD, SdPL, UP oraz PD 3.09.2006 r.

³⁵ *Porozumienie Lewicy i Demokratów*, www.demokraci.pl, 3.09.2006.

³⁶ J. Paradowska, *Porozumienie lewicy i demokratów. Wszyscy po przejściach*. „Polityka” 2006, nr 36.

³⁷ W skład zarejestrowanych komitetów weszły: KW PSL, KW LPR, KW PiS, KW PO RP, KKW SLD+SDPL+PD+UP LiD, KW Samoobrona RP, KWW Teresy Grażyny Kochańskiej, KWW Stadion 2009, KW UPR, KWW Obrona Zwierząt Ochrona Natury, KW Stowarzyszenia Serce Pomocy Dzieciom i Młodzieży Specjalnej Troski – Zarząd Główny, KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka, KWW Jerzego Manduka „Czas” oraz KWW Piotra Lewandowskiego. Szczecin 21. Na podstawie dokumentów PKW.

2006 wybierano pięciu radnych (w roku 2002 – 6), w okręgu nr 5 w roku 2006 wybierano sześciu radnych (w roku 2002 – 5)³⁸.

Zgodnie z nowymi przepisami ordynacji wyborczej³⁹ zostały utworzone trzy grupy list: 1) KW PO RP wraz z KW PSL; 2) KW PiS, KW Samoobrona RP, KW LPR, KWW Stadion 2009, KW UPR oraz KWW Obrona Zwierząt Ochrona Natury (OZON); 3) KWW Teresy Grażyny Kochańskiej razem z KW Stowarzyszeniem Serce Pomocy Dzieciom i Młodzieży Specjalnej Troski – Zarząd Główny (SSPDiMST – ZG)⁴⁰.

Natomiast o stanowisko prezydenta Szczecina ubiegało się 11 kandydatów, o dwóch mniej niż w wyborach poprzednich. W przeciwieństwie do wyborów z roku 2002 nie było już wspólnego kandydata PO RP oraz PiS. Wśród pretendentów do objęcia fotela prezydenta znaleźli się m.in.: ustępujący prezydent Szczecina, były zastępca prezydenta miasta, dwóch posłów na Sejm RP, jeden eurodeputowany oraz sekretarz stanu w Kancelarii Premiera RP. W trakcie kampanii ze startu w wyborach zrezygnowało dwóch kandydatów – Adam Pik (UPR) oraz Mateusz Piskorski (Samoobrona RP)⁴¹.

Kampanię wyborczą można podzielić na pozytywną i negatywną. W kampanii pozytywnej kandydaci prezentowali własne osiągnięcia oraz przedstawiali swój program wyborczy. Natomiast w kampanii negatywnej pretendenci do prezydenckiego fotela, a zwłaszcza członkowie ich sztabów wyborczych, skupiali się przede wszystkim na krytyce swoich konkurentów. Najczęstsze starcia występowały między Teresą Lubińską i Piotrem Krzystkiem, gdyż przed pierwszym głosowaniem Jacek Piechota starał się nie angażować w spory.

Według wrześniowych sondaży zamieszczonych w szczecińskim wydaniu „Gazety Wyborczej” P. Krzystek, mimo najwyższego poparcia (17,5%), nadal miał wynik o połowę niższy niż poparcie deklarowane dla PO RP (40%), która od wyborów parlamentarnych z 2005 roku pozostawała w Szczecinie na pozycji lidera. Z kolei sytuacja J. Piechoty była odwrotna, gdyż jego wynik (16%) znacznie przewyższył poparcie dla SLD (6,2%) oraz był nieco wyższy niż poparcie deklarowane dla centrolewicy (13,4%). Jednocześnie SLD od wspomnianych wyborów parlamentarnych zachował trzecią lokatę w mieście. Natomiast poparcie

³⁸ Na podstawie dokumentów PKW.

³⁹ Art. 64 la, ust. 1. ustawy z 16.07.1998 – *Ordynacja wyborcza do rad gmin...*

⁴⁰ Na podstawie dokumentów PKW; akr, *PiS blokuje najbardziej*. „Gazeta Wyborcza. Szczecin”, www.gazeta.pl (dalej: GW.S), 19.10.2006.

⁴¹ Na podstawie dokumentów PKW.

dla T. Lubińskiej (15,9%), która ulokowała się na trzeciej pozycji, było zbliżone do poparcia deklarowanego dla PiS (17,8%). Partia Jarosława Kaczyńskiego od wyborów z 2005 roku nieprzerwanie pozostawała drugą siłą polityczną w Szczecinie. Czwarte miejsce, mimo powszechnej krytyki, zajął ówczesny prezydent miasta M. Jurczyk (9,3%). Pozostali kandydaci uzyskali mniej niż 5,1% poparcia, natomiast inne ugrupowania polityczne zdobyły mniej niż 2,2% deklarowanego poparcia⁴².

Jednak już w październiku na prowadzenie wysunął się J. Piechota (26,4%), spychając P. Krzystka (21%) na drugą pozycję. Natomiast T. Lubińska nadal pozostawała na trzecim miejscu (19,5%). Należy zauważyć, że każdy z wyżej wymienionych kandydatów zwiększył swoje poparcie. M. Jurczyk mimo iż znacznie stracił w sondażach (3,9%), nadal zachował czwartą pozycję, gdyż pozostali kandydaci uzyskali mniej niż 2,6%. Z kolei wśród poparcia deklarowanego dla ugrupowań politycznych PO RP pozostała na miejscu lidera, wzmacniając swoje poparcie. Także PiS zachował drugą pozycję, jednak nieznacznie straciła w sondażach. Na trzecim miejscu również nie dokonała się zmiana, a LiD odnotował niewielki wzrost deklarowanego poparcia. Pozostałe komitety ulokowały się poniżej progu wyborczego⁴³.

Na początku listopada wśród kandydatów na prezydenta pierwsze trzy miejsca pozostały bez zmian, a każdy z trójki liderów, podobnie jak w poprzednim sondażu, zwiększył swoje poparcie: J. Piechota (27,7%), P. Krzystek (24,4%) oraz T. Lubińska (20,5%). M. Jurczyk (2,8%) został zepchnięty na piątą pozycję, gdyż o 0,1% wyprzedziła go T. Kochańska (2,9%). Pozostali kandydaci uzyskali poparcie poniżej 2,1%. Również wśród pierwszej trójki komitetów wyborczych nie nastąpiły żadne roszady. PO RP jeszcze bardziej umocniła swoją pozycję (47,8%). Chociaż PiS nadal zajmował drugie miejsce, to cały czas tracił w sondażach (15,9%). Również minimalny spadek deklarowanego poparcia odnotował LiD (14,3%), jednak jego trzecia lokata pozostała niezagrażona. Pozostałe komitety, podobnie jak w poprzednich badaniach, nie przekroczyły progu wyborczego⁴⁴.

⁴² A. Zadworny, *Szczecin: Nie ma faworyta*. GW.S, 18.09.2006; A. Zadworny, J. Połowniak, *W Szczecinie wyborcy stawiają na PO*. GW.S, 19.09.2006.

⁴³ A. Zadworny, *Piechota górą, Jurczyk wypada z gry*. GW.S, 27.10.2006; J. Połowniak, A. Zadworny, *Platforma zdominuje nową Radę Miasta*. GW.S, 30.10.2006.

⁴⁴ J. Połowniak, *Szczecin: Prezydent w drugiej turze*. GW.S, 6.11.2006; J. Połowniak, *Sondaż Pentora: Dominacja Platformy coraz większa*. GW.S, 6.11.2006.

Jednak ostatni sondaż przeprowadzony w dniach 6–8 listopada 2006 r. przyniósł zmianę na miejscu lidera w wyścigu do fotela prezydenta. Na pierwsze miejsce ponownie wysunął się kandydat PO RP, który uzyskał aż 38% deklarowanego poparcia. J. Piechota z 25% poparciem zajął drugą pozycję, a T. Lubińska (21%), podobnie jak w poprzednich sondażach, pozostała na miejscu trzecim. Natomiast na czwartą pozycję wrócił M. Jurczyk (8%), który odnotował znaczny wzrost deklarowanego poparcia dla swojej osoby. Pozostałym kandydatom ankietowani udzielili mniej niż 2,1% poparcia. Sytuacja uległa zmianie również wśród poparcia deklarowanego dla poszczególnych komitetów. Platforma Obywatelska RP (41%) niezmiennie pozostała na miejscu lidera. Jednak na drugiej pozycji, razem z PiS (21%), znalazł się LiD (21%). Także po raz pierwszy do grona komitetów przekraczających próg wyborczy dołączył Komitet Wyborczy Mariana Jurczyka (6%). Pozostałe komitety nie przekroczyły progę wyborczego⁴⁵.

Dużo mniejsze poparcie deklarowane dla P. Krzystka, w porównaniu z ugrupowaniem, które go popierało, mogło być spowodowane faktem, iż kandydat PO RP był osobą słabo rozpoznawalną przez szersze grono szczecinian. Wzrost jego poparcia w dużej mierze był spowodowany prowadzeniem bardzo intensywnej kampanii wyborczej, którą można było podzielić na dwa etapy. Pierwszy miał na celu przybliżenie mieszkańcom osoby P. Krzystka, m.in. poprzez stowarzyszenie Dumny Szczecin, natomiast drugi etap polegał na wypromowaniu jego osoby jako kandydata na prezydenta. Innym powodem wzrostu poparcia kandydata PO RP mogło być stale rosnące poparcie dla tego ugrupowania, co niejednokrotnie przekładało się na poparcie dla kandydata na prezydenta. Dlatego w tym przypadku to nie kandydat na prezydenta był tzw. lokomotywą wyborczą komitetu, tylko komitet stał się lokomotywą kandydata na prezydenta. Silne poparcie deklarowane dla PO RP powodowało, że wyborcy zagłosowali na jej kandydata na prezydenta, niekoniecznie dobrze go kojarząc. W sytuacji gdyby PO RP wystawiła osobę znaną szerokiemu gronu wyborców, wynik PO RP do Rady Miasta mógłby być lepszy, w wyniku czego PO RP byłaby w stanie rządzić samodzielnie.

Natomiast odwrotnie było w przypadku kandydata LiD na prezydenta. Popularność J. Piechoty znacznie przerosła poparcie deklarowane dla komitetu, którego mu udzielił. Potwierdziło to fakt, iż J. Piechotę można zaliczyć do grona najbardziej popularnych i rozpoznawalnych polityków w Szczecinie. W ten spo-

⁴⁵ A. Zadworny, *Krzystek zdecydowanym liderem?* GW.S, 9.11.2006.

sób doskonale sprawdził się w roli lokomotywy wyborczej i dlatego to jemu LiD w dużej mierze może zawdzięczać swój wynik.

Z kolei poparcie deklarowane dla T. Lubińskiej było odzwierciedleniem poparcia deklarowanego dla partii J. Kaczyńskiego. Jednak w tej sytuacji można przychylić się ku stwierdzeniu, że T. Lubińska jest osobą dość popularną wśród szczecinian (na co z pewnością miała wpływ m.in. intensywna kampania wyborcza z 2002 r.), ponieważ kiedy PiS zaczął tracić w sondażach, poparcie dla T. Lubińskiej nadal rosło.

Marian Jurczyk, mimo że utrzymywał się zaraz za trójką faworytów, nie odegrał żadnej istotnej roli w wyścigu o fotel prezydenta, co może świadczyć o niezadowoleniu szczecinian z jego czteroletnich rządów.

Wyniki wyborów do Rady Miasta i na Prezydenta Miasta Szczecin

Głosowanie do Rady Miasta (RM) oraz na prezydenta odbyło się 12 listopada 2006 r. Największe poparcie uzyskała PO RP – 55 001 głosów (41,19%), zdobywając tym samym 15 mandatów, o jeden za mało do samodzielnego rządzenia. Drugie miejsce zajął PiS – 31 675 głosów (23,72%), co dało 10 mandatów. Ostatnim komitetem, który wprowadził swoich przedstawicieli do RM, został KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD, który uzyskał 26 894 głosy (20,14%), co przełożyło się na sześć mandatów⁴⁶.

Frekwencja w wyborach do RM wyniosła 42,85% i była wyższa o 10,7% niż w roku 2002 (32,15%). Najwyższa frekwencja wystąpiła w okręgu nr 4 (47,52%), podobnie jak w 2002 r. (35,53%), natomiast najniższa w okręgu nr 2 (41,05%), inaczej niż w 2002 r., kiedy najniższą frekwencję odnotowano w okręgu nr 1 (29,35%)⁴⁷.

W pierwszej turze wyborów prezydenckich frekwencja wyniosła 42,86% – był to wzrost o 10,71% w porównaniu z wyborami prezydenta z roku 2002 (32,15%). Zdecydowanym zwycięzcą został P. Krzystek, uzyskując 56 996 głosów (41,79%). J. Piechota, mimo że przez prawie cały okres kampanii wyborczej prowadził w sondażach, zajął drugie miejsce z poparciem 38 059 głosów (27,91%). Natomiast T. Lubińska, podobnie jak w wyborach poprzednich, ponownie ulokowała się na trzeciej pozycji, uzyskując 31 211 głosów (22,89%).

⁴⁶ Na podstawie dokumentów PKW.

⁴⁷ Frekwencja w wyborach do RM Szczecin w poszczególnych okręgach wyborczych w: a) 2002: I – 29,35%; II – 31,20%; III – 32,34%; IV – 35,53%; V – 32,57%; b) 2006: I – 41,34%; II – 41,05%; III – 41,59%; IV – 47,52%; V – 42,86%. Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

Marian Jurczyk w swoich staraniach o reelekcję uzyskał 4013 głosów (2,94%), w wyniku czego zajął czwartą pozycję⁴⁸. Wyniki wszystkich kandydatów na prezydenta Szczecina przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6

Wyniki pierwszej tury wyborów na prezydenta Szczecina

Imię i nazwisko	Poparcie komitetu wyborczego oraz przynależność partyjna	Liczba głosów	Procent głosów
Piotr Krzystek	KW PO RP, bezpartyjny	56 996	41,79
Jacek Piechota	KW SLD + SDPL + PD + UP – LiD, członek SLD	38 059	27,91
Teresa Lubińska	KW PiS, bezpartyjna	31 211	22,89
Marian Jurczyk	KWW Niezależnego Komitetu Mariana Jurczyka, bezpartyjny	4 013	2,94
Wacisław Kunc	KW PSL, bezpartyjny	2 048	1,50
Teresa Kochańska	KWW Teresy Grażyny Kochańskiej, bezpartyjna	1 659	1,22
Sylwester Chruszcz	KW LPR, członek LPR	1 133	0,83
Jerzy Manduk	KWW Jerzego Manduka „CZAS”, bezpartyjny	846	0,62
Piotr Lewandowski	KWW Piotra Lewandowskiego. Szczecin 21, bezpartyjny	415	0,30

Źródło: na podstawie danych PKW.

Druga tura wyborów prezydenckich

W pierwszej turze J. Piechota, będąc liderem sondaży, nie wdawał się w konflikty, do jakich dochodziło między sztabami P. Krzystka i T. Lubińskiej. Kandydatka PiS, utrzymująca się niezmiennie na trzeciej pozycji, aby wejść do drugiej tury, musiała najpierw pokonać kandydata PO RP. W tej sytuacji na tle kampanii negatywnej, jaką prowadziły między sobą PO RP oraz PiS, J. Piechota mógł się prezentować jako kandydat ponadpartyjny, prowadzący kampanię w sposób czysty.

Sytuacja uległa zmianie w drugiej turze wyborów, gdyż okazało się, że zdecydowanym faworytem został P. Krzystek, a J. Piechota miał do kandydata PO RP dużą stratę. Dlatego, aby móc zwyciężyć w ponownym głosowaniu, kandydat LiD musiał nie tylko zyskać sympatię wyborców pozostałych kandydatów oraz osób, które nie wzięły udziału w pierwszej turze, ale również odebrać część poparcia P. Krzystkowi. Cel ten można było osiągnąć poprzez rozpoczęcie kampanii negatywnej oraz udział we wspólnych debatach, w których J. Piechota jako polityk bardziej doświadczony mógłby się starać zdyskredytować swojego rywala.

⁴⁸ Na podstawie dokumentów PKW.

Ponieważ obaj kandydaci zdawali sobie sprawę, że przejęcie elektoratu przegranych kandydatów, zwłaszcza T. Lubińskiej, poważnie wzmocni ich szansę na zwycięstwo, od razu rozpoczęli o to starania. W zabieganiu o wyborców PiS (patrząc na rodowód PO RP i SLD) w lepszej sytuacji był P. Krzystek. Z drugiej strony zdobycie poparcia partii J. Kaczyńskiego mogło być rewanżem za poparcie udzielone przez Jana Rokitę Ryszardowi Terleckiemu – kandydatowi PiS do fotela prezydenta Krakowa⁴⁹.

W toku kampanii można było zaobserwować tendencję wzrostową poparcia dla kandydata PO RP. Natomiast poparcie dla kandydata LiD praktycznie nie ulegało zmianie. Dlatego sztab P. Krzystka mógł sobie pozwolić na unikanie konfrontacji z kontrkandydatem. Ze względu na tragedię w Kopalni Halemba, do której doszło 23 listopada 2006 r., odwołano jedyną debatę między konkurentami. J. Piechota stracił ostatnią szansę na zdyskredytowanie swojego rywala. Mimo że żaden z kandydatów w trakcie kampanii praktycznie nie popełnił błędu, to wydaje się, że rosnące poparcie dla P. Krzystka było spowodowane silną pozycją PO RP w Szczecinie oraz poparciem PiS. Poza tym sztabowi wyborczemu PO RP udało się wypromować P. Krzystka jako kandydata nowego, młodego i zdolnego, nieobciążonego żadnymi układami. Natomiast niewielki wzrost poparcia dla kandydata LiD mógł wynikać z nieudanej próby odcięcia się w trakcie kampanii od SLD, gdyż J. Piechota jako czołowy polityk lewicy nadal był z tym ugrupowaniem kojarzony. Z pewnością negatywnie mogło zaważyć tu również wcześniejsze członkostwo w PZPR wypominane mu przez rywali⁵⁰.

Jacek Piechota podczas oficjalnego zakończenia swojej kampanii wyborczej zarzucił P. Krzystkowi, że obawiając się konfrontacji, specjalnie unikał publicznych debat, podczas których można byłoby porównać programy obu kandydatów. Przypomniawszy również, że w przeciwieństwie do kandydata PO RP zaprezentował swoich przyszłych zastępców, aby wyborcy mogli się dowiedzieć, z kim po ewentualnym zwycięstwie zamierzał współpracować. Natomiast w rozmowie z dziennikarzami „Gazety Wyborczej” stwierdził, że jeśli nie wygra, to najbardziej zaboli go to, że przegra z billboardem, a nie z postacią⁵¹.

⁴⁹ marc, *PiS: głosujcie na Krzystka*. GW.S, 21.11.2006; *Rewanż: PiS popiera PO*. „Metro”, 22.11.2006.

⁵⁰ A. Zadworny, *Krzystek zdecydowanym faworytem*. GW.S, 22.11.2006; *Dlaczego raczej Krzystek niż Piechota?* GW.S, 22.11.2006; J. Kowalewska, *Po raz drugi wybieramy prezydenta*. GW.S, 23.11.2006.

⁵¹ J. Kowalewska, A. Zadworny, *Co boli Piechotę przed drugą turą wyborów?* GW.S, 21.11.2006; J. Kowalewska, pau, *Wyciszenie kampanii wyborczej*. GW.S, 22.11.2006; *Pożegnanie z kampanią*. KS, 24–26.11.2006.

Ponowne głosowanie odbyło się 26 listopada 2006 r. Frekwencja wyniosła 32,85%, co było wzrostem o 1,04% w porównaniu z rokiem 2002 (31,81%). Zdecydowanym zwycięzcą został P. Krzystek, uzyskując 74 473 głosy poparcia (64,83%). Wyprzedził tym samym J. Piechotę o 34 079 głosów, który uzyskał ich 40 394 (35,17%). W odniesieniu do wyników z pierwszej tury poparcie dla kandydata PO RP wzrosło o 17 477 głosów, natomiast dla kandydata LiD – o 2335 głosów⁵². Tym samym P. Krzystek został drugim prezydentem Szczecina wybranym w wyborach bezpośrednich.

Wnioski dotyczące wyborów w stolicy województwa zachodniopomorskiego

W Szczecinie od roku 2005, kiedy to PO RP uzyskała najlepszy wynik w wyborach parlamentarnych, a Donald Tusk w obu turach wyborów prezydenckich⁵³, obserwuje się zmianę preferencji politycznych mieszkańców miasta. Wcześniej Szczecin postrzegany był jako tzw. bastion lewicy, jednak ponowne zwycięstwo PO RP, tym razem w wyborach samorządowych w 2006 r., potwierdziło przejście elektoratu w kierunku partii o rodowodzie postsolidarnościowym (świadczy o tym również zwycięstwo PO RP w wyborach parlamentarnych z roku 2007)⁵⁴. Lecz czy jest to stała tendencja, czy tylko chwilowe „odwrócenie się” wyborców od partii lewicowych, pokażą następne wybory parlamentarne w roku 2011 oraz prezydenckie i samorządowe w roku 2010.

Pierwszym sygnałem nadszczających zmian preferencji politycznych szczecinian mogło być zwycięstwo bezpartyjnego M. Jurczyka – legendy „Solidarności” – nad ówczesnym prezydentem E. Runowiczem – również bezpartyjnym, ale popieranym przez SLD-UP w wyborach na prezydenta miasta w 2002 r. Należy również zauważyć, że dobry wynik (3. miejsce) uzyskała T. Lubińska – kandydatka bezpartyjna, wcześniejsza działaczka UW. Jednak z racji tego, iż były to pierwsze wybory bezpośrednie, ich wyniki można również odczytywać jako niechęć wyborców do partii politycznych i chęć zaufania komuś spoza tego grona, a za taką właśnie osobę uznano M. Jurczyka. Prezentował się jako kandydat uczciwy, niewykłany w interesy partyjne, wręcz pokrzywdzony przez władze PRL za

⁵² Na podstawie dokumentów PKW.

⁵³ Patrz szerzej: P. Chrobak, *Preferencje wyborcze społeczeństwa...*

⁵⁴ Tamże.

swoją opozycyjną działalność. Z pewnością na jego dobry wynik mogło też mieć wpływ (na krótko przed wyborami) zwycięstwo w procesie lustracyjnym.

O tym, że szczecinianie mogli być zniechęceni do partii politycznych, świadczą również wyniki wyborów do Rady Miasta w 2002 r. Mimo zwycięstwa SLD-UP, wynik połączonych sił PO RP z PiS (POPiS dla Szczecina) nie był już tak imponujący. Natomiast dobre wyniki uzyskały bezpartyjne komitety wyborcze: KWW Teresy Lubińskiej oraz KWW Mariana Jurczyka. Gorszy wynik uzyskały komitety: KW LPR oraz KW Razem Polsce. Jednak w porównaniu z wyborami z lat 1994, 1998 i 2002, w wyborach samorządowych w roku 2006 bezpartyjne komitety wyborcze nie cieszyły się już taką sympatią wyborców. W skład RM weszli przedstawiciele startujący tylko i wyłącznie z komitetów partyjnych. Podobnie wyglądała sytuacja w wyborach prezydenckich. Główna walka rozgrywała się między trzema partyjnymi lub popieranymi przez partię kandydatami: J. Piechotą – członkiem SLD, P. Krzystkiem – popieranym przez PO RP oraz T. Lubińską – popieraną przez PiS.

Porównując wyniki wyborów samorządowych z lat 2002 (przegrane w Szczecinie przez SLD-UP wybory na prezydenta miasta), a zwłaszcza 2005 (wybory parlamentarne i prezydenckie) oraz 2006, można zauważyć, iż wbrew słabej pozycji lewicy na arenie krajowej (od 2005 r.), w Szczecinie partie te, mimo zwycięstwa ugrupowań postsolidarnościowych, utrzymują się na drugiej lub trzeciej pozycji⁵⁵.

Z pewnością na dobry wynik wyborczy PO RP oraz PiS wpływ miało wysokie poparcie dla tych partii na poziomie kraju. Natomiast nagłaśnianie w latach 2004–2006 afer z udziałem osób związanych z lewicą⁵⁶ przyczyniło się do spadku notowań partii lewicowych zarówno w wyborach parlamentarnych, jak i samorządowych.

Z powyższego można wysnuć wnioski, że w Szczecinie wyborcy udzielili lewicy premii za jedność, gdyż utworzenie wspólnego centrolewicowego komitetu (SLD, SDPL, UP, PD) przyniosło sześć mandatów, co jest wynikiem o jeden mandat lepszym niż liczba mandatów uzyskana przez wspólny komitet PO RP

⁵⁵ W 2005 r. SLD uzyskał trzeci wynik w wyborach do Sejmu RP (2 mandaty, pozostałe partie lewicowe oraz PD nie uzyskały żadnego mandatu) oraz do Senatu RP (nie zdobywając mandatu, podobnie jak pozostałe partie lewicowe i PD). W wyborach prezydenckich w 2005 r. kandydat SDPL – Marek Borowski uzyskał trzeci wynik (kandydat SLD – Włodzimierz Cimoszewicz zrezygnował z kandydowania). Dane za PKW.

⁵⁶ Chodzi tu m.in. o tzw. aferę Rywina, prywatyzację PZU, aferę starachowicką czy walkę PiS z bliżej nieokreślonym tzw. układem.

oraz PiS (POPiS dla Szczecina) w wyborach samorządowych w 2002 r. Zauważyć należy również, że wówczas obie partie cieszyły się większym poparciem ogólnokrajowym niż w 2006 r. centrolewica. Przykład ten raz jeszcze potwierdza, iż mimo nie najlepszych notowań w kraju, w Szczecinie lewica ma stosunkowo wysokie poparcie. Wydaje się, że największym przegranym w centrolewicowym bloku została PD, która jako jedyna w tym bloku posiada rodowód postsolidarnościowy. Dawnej UW już po raz kolejny nie udało się wprowadzić żadnego ze swoich kandydatów do RM. O niskiej pozycji tej partii w oczach wyborców może świadczyć fakt, że nawet kandydat zajmujący pierwsze miejsce na liście wyborczej nie zdołał uzyskać mandatu radnego⁵⁷.

W Szczecinie, podobnie jak w innych miastach, na wzrost frekwencji w porównaniu z rokiem 2002 z pewnością miała wpływ sytuacja w parlamencie, gdyż jej wzrost odnotowano w całym kraju. Również profesjonalizacja kampanii wyborczych (których prowadzeniem coraz częściej zajmują się specjaliści od marketingu politycznego) oraz prowadzenie kampanii negatywnej (zwłaszcza w wyborach na prezydenta miasta) powodują większe zainteresowanie wyborcami. Kampania negatywna może niestety wpływać na to, że wyborcy zamiast głosować na partię (z którą najbardziej się identyfikują), idą głosować przeciwko partii (z reguły tej najbardziej krytykowanej, którą najczęściej jest partia dotychczas rządząca) i oddają swój głos na partię konkurencyjną (która do tej pory pozostawała w opozycji).

Wybory w regionie zachodniopomorskim w roku 2006

W 2006 r. w województwie zachodniopomorskim, podzielonym na 866 okręgów wyborczych, do obsadzenia były 2152 mandaty w 132 radach. Wybierano pięciu prezydentów, 57 burmistrzów oraz 52 wójtów. W skład województwa wchodziły trzy miasta grodzkie, w których łącznie wybierano 77 radnych w 12 okręgach wyborczych; 18 powiatów ziemskich, gdzie do zdobycia było 330 mandatów w 70 okręgach wyborczych, oraz 111 gmin (licząc bez powiatów grodzkich), w których do obsadzenia było 1745 mandatów w 784 okręgach wyborczych⁵⁸.

⁵⁷ Chodzi o Radosława Popiełę z PD – 735 głosów (2,64%) z numerem pierwszym na liście (trzeci wynik na liście), w okręgu wyborczym nr 1, który przegrał na korzyść Andrzeja Mickiewicza z SLD – 1468 głosów (5,27%), zajmującego trzecie miejsce na tej samej liście. Dane za: PKW.

⁵⁸ Na podstawie dokumentów PKW.

Wybory do rad miast Koszalina, Świnoujścia, Stargardu Szczecińskiego i Kołobrzegu

W Koszalinie, podzielonym na cztery okręgi wyborcze, o 25 mandatów ubiegało się siedem komitetów wyborczych⁵⁹, o jeden więcej niż w wyborach poprzednich. Dwa komitety zgrupowały swoje listy: KW PSL i KWW Nasz Prezydent. Swoją reprezentację w RM uzyskało pięć komitetów (o jeden więcej niż w 2002 r). Mimo iż Samoobrona RP przekroczyła próg wyborczy (5,35%), to nie uzyskała żadnego mandatu. Frekwencja wyniosła 38,31% – była wyższa o 2,32% od frekwencji z roku 2002. W Świnoujściu, podzielonym na trzy okręgi wyborcze, o 21 mandatów w RM rywalizowało osiem komitetów wyborczych⁶⁰ (o trzy mniej niż w wyborach poprzednich), z których każdy wprowadził swoich przedstawicieli. Powstały trzy grupy list: 1) KW PO RP i KWW Porozumienie dla Świnoujścia; 2) KWW Solidarni dla Rozwoju Miasta Świnoujścia i KWW Świnoujskie Forum Samorządowe Most; 3) KWW Na Wyspach i KWW Wybierz Świnoujście. Zainteresowanie wyborami wyniosło 45,76% i było wyższe o 5,3% w porównaniu z wyborami poprzednimi. W Stargardzie Szczecińskim o 23 mandaty w trzech okręgach wyborczych walczyło sześć komitetów⁶¹ (o połowę mniej niż w roku 2002), z których połowa zdobyła swoją reprezentację do RM (o dwa komitety mniej niż w wyborach poprzednich). Frekwencja wyniosła 36,07% – była wyższa o 4,72 % w stosunku do wyborów z 2002. O swoją reprezentację w 21-osobowej RM Kołobrzegu ubiegało się w czterech okręgach wyborczych 12 komitetów⁶² (o pięć więcej niż w wyborach poprzednich), z których tylko pięć wprowadziło swoich przedstawicieli (o jeden mniej niż w 2002 r.). Mimo iż KWW „TAK dla Kołobrzegu” przekroczył próg wyborczy (5,99%), to nie przypadł mu żaden mandat. Podobnie jak w Świnoujściu powstały trzy grupy

⁵⁹ KW PSL, KW PiS, KW PO RP, KWW SLD + SDPL + PD + UP – LiD, KW Samoobrona RP, KWW Nasz Prezydent oraz KWW Koszalin Bezpartyjny. Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

⁶⁰ KW PiS, KW PO RP, KWW SLD + SDPL + PD + UP – LiD, KWW Solidarni dla Rozwoju Miasta Świnoujścia, KWW Na Wyspach, KWW Wybierz Świnoujście, KWW Porozumienie dla Świnoujścia oraz KWW Świnoujskie Forum Samorządowe Most. Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

⁶¹ KW LPR, KW PiS, KW PO RP, KWW SLD + SDPL + PD + UP – LiD, KW Samoobrona RP, KWW Forum Gospodarcze. Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

⁶² KW PSL, KW PiS, KW PO RP, KWW SLD + SDPL + PD + UP – LiD, KW Samoobrona RP, KWW „TAK dla Kołobrzegu”, KWW „Centroprawica Razem”, KWW Nasza Gmina Nasz Powiat, KWW Realni – „Niezależni”, KWW Przedsiębiorczy Kołobrzeg, KWW Kołobrzeg 2010, KWW Macioszek. Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

list: 1) KW PSL, KW PO RP oraz KWW Przedsiębiorczy Kołobrzeg; 2) KW PiS i KWW „Centroprawica Razem”; 3) KWW „TAK dla Kołobrzegu” wraz z KWW Kołobrzeg 2010. Zainteresowanie wyborami wyniosło 43,56% i było większe o 4,8% w porównaniu z wyborami poprzednimi. Wyniki wyborów zwycięskich komitetów w omawianych miastach ujęto w tabeli 7.

Tabela 7

Wyniki wyborów do rad miast w Koszalinie, Świnoujściu,
Stargardzie Szczecińskim i Kołobrzegu

Miasto	Nazwa komitetu	Uzyskane głosy	Procent głosów	Liczba mandatów
Koszalin	KW PO RP	9545	29,92	10
	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	7184	22,52	6
	KW PiS	6058	18,99	4
	KWW Nasz Prezydent	4665	14,62	4
	KWW Koszalin Bezpartyjny	2095	6,57	1
Świnoujście	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	3728	25,28	6
	KW PO RP	2339	15,86	3
	KW PiS	1962	13,30	3
	KWW Solidarni dla Rozwoju Miasta Świnoujścia	1667	11,30	3
	KWW Wybierz Świnoujście	1381	9,36	2
	KWW Na Wyspach	1364	9,25	1
	KWW Porozumienie dla Świnoujścia	1253	8,50	2
	KWW Świnoujskie Forum Samorządowe Most	1054	7,15	1
Stargard Szczeciński	KW PO RP	6541	33,75	9
	KW PiS	5317	27,43	7
	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	4808	24,81	7
Kołobrzeg	KW PO RP	5166	33,51	10
	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	2479	16,08	3
	KW PiS	2357	15,29	3
	KWW „Centroprawica Razem”	2347	15,23	4
	KWW Kołobrzeg 2010	1015	6,58	1

Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

Wybory prezydentów miast w regionie zachodniopomorskim w roku 2006

W Koszalinie o fotel prezydenta miasta ubiegało się czterech kandydatów, o jednego mniej niż w wyborach poprzednich. W mieście tym, podobnie jak w roku 2002, ponownie wybrano prezydenta w pierwszej turze, którym został uzyskujący reelekcję M. Mikietyński (bezpartyjny). Zainteresowanie wyborami wyniosło 38,31% i było większe 2,32% niż w wyborach poprzednich. O urząd głowy miasta w Świnoujściu walczyło siedmiu pretendentów, także o jednego mniej niż w wyborach poprzednich. W przeciwieństwie do 2002 r., w roku 2006 o tym, kto będzie rządził miastem, wyborcy zdecydowali w pierwszej turze. Prezydentem został ubiegający się o reelekcję J. Żmurkiewicz (członek SLD). Frekwencja wyniosła 45,76% – była wyższa o 5,29% w porównaniu z wyborami z 2002 r. W Stargardzie Szczecińskim, podobnie jak w wyborach poprzednich, o fotel prezydenta miasta ubiegało się sześciu kandydatów. Do drugiej tury przeszli ubiegający się o reelekcję S. Pajor (bezpartyjny) oraz Marek Stankiewicz (członek PO RP). Zainteresowanie wyborami wyniosło 36,07% i było wyższe o 4,73% niż w wyborach poprzednich. O stanowisko prezydenta Kołobrzegu rywalizowało ze sobą ośmiu kandydatów, o trzech więcej niż w 2002 r. W drugiej turze znaleźli się Janusz Gromek (bezpartyjny) oraz dotychczasowy prezydent H. Bieńkowski (bezpartyjny). W odniesieniu do wyborów poprzednich frekwencja wzrosła o 4,8% i wyniosła 43,56%. Wyniki wyborów na prezydentów wyżej wymienionych miast przedstawiono w tabeli 8.

W ponownym głosowaniu w Stargardzie Szczecińskim reelekcję uzyskał S. Pajor, którego poparcie było większe o 1695 głosów od M. Stankiewicza. Zainteresowanie wyborami wyniosło 27,58% i było wyższe tylko o 0,15% w porównaniu z rokiem 2002. Natomiast w Kołobrzegu urzędujący prezydent H. Bieńkowski przegrał różnicą zaledwie 93 głosów z J. Gromkiem, który tym samym został nowym prezydentem Kołobrzegu. Frekwencja wyniosła 40,08%, co oznacza, że była wyższa o 6,37% w porównaniu z wyborami poprzednimi. Wyniki ponownego głosowania na prezydentów wyżej wymienionych miast zawarto w tabeli 9.

Tabela 8

Wyniki pierwszej tury wyborów w 2006 r. na prezydentów miast
w województwie zachodniopomorskim

Mia- sto	Imię i nazwisko	Nazwa komitetu zgłaszającego	Liczba głosów	Procent głosów	Wy- bra- ny	Uczest- niczy w po- nowym głoso- waniu
Koszalin	Mirosław Mikietyński	KWW Nasz Koszalin	20 066	61,23	Tak	-
	Mieczysław Załuski	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	8 420	25,69	Nie	
	Stefan Romecki	KWW Koszalin Bezpartyjny	2 921	8,91	Nie	
	Krzysztof Mroziński	KW Samoobrona RP	1 364	4,16	Nie	
Świnoujście	Janusz Żmurkiewicz	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	7 783	51,15	Tak	-
	Stanisław Możejko	KWW Porozumienie dla Świnoujścia	2 279	14,98	Nie	
	Irena Kurszewska	KW PO RP	1 510	9,92	Nie	
	Czesław Krygier	KWW Wybierz Świnoujście	1 226	8,06	Nie	
	Edward Zajac	KW PiS	1 111	7,30	Nie	
	Zbigniew Pomieczynski	KWW SdRMŚ	823	5,41	Nie	
	Ryszard Teterycz	KWW ŚFS Most	484	3,18	Nie	
Stargard Szczeciński	Sławomir Pajor	KW PiS	7 539	37,89	Nie	Tak
	Marek Stankiewicz	KW PO RP	6 534	32,84	Nie	Tak
	Krzysztof Ciach	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	3 651	18,35	Nie	Nie
	Wojciech Kwiatkowski	KW LPR	817	4,11	Nie	Nie
	Kamil Borowicz	KW Samoobrona RP	760	3,82	Nie	Nie
	Wiesław Jaworski	KWW Forum Gospodarcze	596	3,00	Nie	Nie
Kołobrzeg	Janusz Gromek	KW PO RP	5 954	37,30	Nie	Tak
	Henryk Bieńkowski	KWW „Centroprawica Razem”	5 483	34,35	Nie	Tak
	Henryk Rupnik	KKW SLD + SDPL + PD + UP – LiD	2 489	15,59	Nie	Nie
	Artur Dąbkowski	KWW Kołobrzeg 2010	824	5,16	Nie	Nie
	Marek Sobczak	KWW Przedsiębiorczy Kołobrzeg	629	3,94	Nie	Nie
	Czesław Klimczak	KWW „TK dla Kołobrzegu”	350	2,19	Nie	Nie
	Bogusław Ulan	KWW Realni – „Niezależni”	127	0,80	Nie	Nie
	Kazimierz Maławski	KWW Nasza Gmina Nasz Powiat	108	0,68	Nie	Nie

Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

Tabela 9

Wyniki drugiej tury wyborów prezydenckich w Stargardzie Szczecińskim i Kołobrzegu w 2006 r.

Miasto	Imię i nazwisko	Nazwa komitetu zgłaszającego	Liczba głosów	Procent głosów	Wybrany
Stargard Szczeciński	Sławomir Pajor	KW PiS	8 538	55,51	Tak
	Marek Stankiewicz	KW PO RP	6 843	44,49	Nie
Kołobrzeg	Janusz Gromek	KW PO RP	7 419	50,32	Tak
	Henryk Bieńkowski	KWW „CentroPrawica Razem”	7 326	49,68	Nie

Źródło: na podstawie dokumentów PKW.

Wyniki wyborów do rad powiatów w latach 2002 i 2006 w województwie zachodniopomorskim

W roku 2006 wybory do rad powiatów wygrała PO RP. Uzyskała najlepszy wynik wyborczy w wyborach do siedem rad. Po jednym zwycięstwie odniosły komitety LiD, PSL oraz Samobrona RP. W ośmiu powiatach najlepszy wynik uzyskały komitety bezpartyjne, natomiast komitety PiS oraz LPR nie odniosły zwycięstwa w żadnym powiecie. Mimo najlepszego wyniku, PO RP nie odniosła takiego sukcesu jak SLD-UP w 2002 r., który uzyskał najlepszy wynik w wyborach aż do 13 rad powiatów. Inne partie nie zwyciężyły w żadnym powiecie, a triumfy do pozostałych pięciu rad święciły komitety bezpartyjne (tabela 10).

Tabela 10

Zwycięskie komitety w wyborach do rad powiatów oraz rad miast grodzkich w wyborach samorządowych w latach 2002 i 2006

Nazwa powiatu	Nazwa zwycięskiego komitetu	
	2002	2006
1	2	3
Białogardzki	KWW Porozumienie Samorządowe Białogard	KWW Porozumienie Samorządowe Białogard
Choszczeński	KKW SLD-UP	KW PSL
Drawski	KKW SLD-UP	KKW SLD + SDPL + PD + UP LiD
Goleniowski	KKW SLD-UP	KW PO RP
Gryficki	KWW Samorządowy KW „Razem”	KWW Idziemy Razem
Gryfiński	KKW SLD-UP	KWW Inicjatywa Samorządowa
Kamieński	KWW Wspólnota Samorządowa	KW PO RP
Kołobrzeski	KKW SLD-UP	KW PO RP

1	2	3
Koszaliński	KKW SLD-UP	KWW Powiatowe Forum Samorządowe
Łobeski	KWW Powiat dla Gmin	KWW Powiat dla Gmin
Myśliborski	KKW SLD-UP	KWW Samorząd Razem
Policki	KWW Wspólnota Samorządowa Gryf	KW PO RP
Pyrzycki	KKW SLD-UP	KW PO RP
Sławieński	KKW SLD-UP	KW Samoobrona RP
Stargardzki	KKW SLD-UP	KW PO RP
Szczecinecki	KKW SLD-UP	KW PO RP
Świdwiński	KKW SLD-UP	KWW Powiat Świdwiński Razem
Walecki	KKW SLD-UP	KWW Obywatelski Ruch Samorządowy Przyszłość
m. Koszalin	KWW POPIS Koszalin	KW PO RP
m. Szczecin	KKW SLD-UP	KW PO RP
m. Świnoujście	KKW SLD-UP	KKW SLD + SDPL + PD + UP LiD

Źródło: na podstawie danych PKW.

Wnioski

W wyborach do rad miast grodzkich w 2006 r. zwyciężyła PO RP, uzyskując najlepszy wynik w Szczecinie i Koszalinie. W roku 2002 wybory do Rady Miasta Koszalina wygrał komitet PO RP oraz PiS, natomiast w Szczecinie komitet SLD-UP. Przegrana lewicy w Szczecinie w roku 2006 była jej pierwszą porażką od 1990 r. Z kolei wybory na prezydenta miasta w roku 2006 w Szczecinie wygrała PO RP, a w Koszalinie komitet popierany m.in. przez PO RP. W Koszalinie w wyborach poprzednich (2002 r.) również zwyciężył ten sam kandydat (M. Mikietyński) co w wyborach w roku 2006, jednak w roku 2002 startował z komitetu PO RP oraz PiS (KWW POPiS Koszalin). Natomiast w Szczecinie zwycięzcą poprzednich wyborów na prezydenta miasta był M. Jurczyk, startujący z własnego komitetu. Miastem, w którym zarówno wybory zarówno do Rady Miasta, jak i na prezydenta miasta w roku 2002 oraz 2006 wygrała lewica (w 2006 r. centrolewica), nadal pozostaje Świnoujście.

W pozostałych dwóch miastach niebędących na prawach powiatu, ale posiadających prezydenta, również zaszły zmiany. Mimo iż w Stargardzie Szczecińskim prezydent uzyskał reelekcję, to z pewnością uwagę zwraca fakt, że w roku 2002 S. Pajor startował z ramienia komitetu Platforma Samorządowa (którą tworzyły PO RP, UW i SKL-RNP), a w wyborach obecnych z komitetu PiS. W Kołobrzegu dotychczasowy prezydent H. Bieńkowski, startujący w roku

2002 i 2006 z KWW „CentroPrawica Razem”, w drugiej turze ustąpił miejsca J. Gromkowi startującemu z komitetu PO RP.

Analizując wyniki, zauważa się, że PO RP w Koszalinie ponownie utrzymała popieranego przez siebie prezydenta, natomiast w Szczecinie i Kołobrzegu zwyciężyła. Ówczesna centrolewica powtórnie zwyciężyła w Świnoujściu, ale przegrała z PiS w Stargardzie Szczecińskim. Powyższe wyniki świadczą o stopniowym wypieraniu lewicy przez partie postsolidarnościowe zarówno w radach powiatów, jak i w miastach grodzkich oraz gminnych. Pierwsze zmiany preferencji politycznych wyborców w województwie zachodniopomorskim nastąpiły podczas wyborów parlamentarnych i prezydenckich w 2005 r., kiedy zwycięstwo odniosła PO RP, na drugiej pozycji znalazł się PiS, a lewica dopiero na trzeciej⁶³.

Frekwencja w latach 2002 i 2006

W roku 2006 w skali kraju odnotowano niewiele większe zainteresowanie wyborami samorządowymi (45,99%) niż w wyborach poprzednich. W 2002 r. frekwencja wyniosła: 44,23% – w wyborach do sejmików województw; 49,48% – w wyborach do rad powiatów; 44,12% – w wyborach do rad gmin oraz 44,24% – w pierwszej turze wyborów na wójta, burmistrza i prezydenta. Daje to średnią frekwencję na poziomie 45,51%. Zatem w roku 2006 frekwencja wzrosła zaledwie o 0,48%, natomiast w drugiej turze tegoż roku wyniosła 39,56%, co było wzrostem o 4,54% w porównaniu z rokiem 2002 (35,02%)⁶⁴.

Frekwencja w roku 2006 w województwie zachodniopomorskim w pierwszej turze wyborów była wyższa o 6,47% w stosunku do drugiej tury. Natomiast w roku 2002 frekwencja w województwie zachodniopomorskim w pierwszym głosowaniu była wyższa o 7,59% niż w głosowaniu ponownym. Podobna sytuacja miała miejsce w skali całego kraju, gdzie w roku 2006 w pierwszym głosowaniu frekwencja była wyższa o 6,43% niż w głosowaniu ponownym. Z kolei w roku 2002 frekwencja w pierwszej turze w porównaniu z drugą była również wyższa, różnica wyniosła 10,49%⁶⁵. Świadczy to, iż pierwsza tura cieszy się większym zainteresowaniem wyborców niż druga. Może to być spowodowane faktem, iż w pierwszym głosowaniu wybieramy przedstawicieli nie tylko na urząd wójta,

⁶³ Patrz szerzej: P. Chrobak, *Preferencje wyborcze społeczeństwa...*

⁶⁴ Na podstawie danych PKW.

⁶⁵ Tamże.

burmistrza lub prezydenta, ale również do rady gminy, powiatu oraz do sejmiku województwa. Wpływ na niższą frekwencję w drugiej turze może mieć również mniejsza liczba uczestniczących w niej komitetów wyborczych, co powoduje, że sympatycy komitetów niebiorących w niej udziału nie idą głosować.

W pierwszej turze głosowania (12 listopada 2006 r.) województwo zachodniopomorskie zajęło 12. miejsce pod względem frekwencji (45,60%), najwyższą zanotowano w województwie mazowieckim (50,55%), natomiast najniższą w województwie opolskim (39,38%). W porównaniu z frekwencją z roku 2002 województwo zachodniopomorskie w wyborach do rad powiatów uplasowało się na 11. miejscu (48,69%), z kolei w wyborach do sejmiku województwa (43,60%), do rad gmin (43,61%) oraz w pierwszej turze wyborów na wójtów, burmistrzów i prezydentów (43,62 %) zajęło 10. miejsce. Daje to średnią frekwencję na poziomie 44,88%. Na podstawie powyższych danych w roku 2006 odnotowano wzrost frekwencji o 0,72% w skali województwa⁶⁶.

W ponownym głosowaniu (26 listopada 2006 r.), województwo zachodniopomorskie zajęło 9. miejsce pod względem frekwencji (39,13%), najwyższą odnotowano ponownie w województwie mazowieckim (46,40%), natomiast najniższa wystąpiła w województwie śląskim (32,30%). W odniesieniu do frekwencji z 2002 r., w którym województwo zachodniopomorskie zajęło 5. miejsce (37,29%), był to wzrost o 1,84%⁶⁷.

Porównując powyższe dane z obu głosowań, zauważa się, że w roku 2006 województwo zachodniopomorskie zajęło dalsze miejsce niż w roku 2002, a mimo to uzyskało wyższą frekwencję. Wynik ten może być spowodowany m.in. wzrostem frekwencji w skali kraju w odniesieniu do poprzednich wyborów samorządowych.

W województwie zachodniopomorskim w wyborach do rad gmin oraz do rad powiatów zarówno w roku 2006, jak i 2002 najwyższą frekwencję odnotowano w powiecie choszczeńskim, natomiast najniższa wystąpiła w powiecie stargardzkim. W pierwszej turze wyborów na wójta burmistrza i prezydenta w roku 2002 powiat choszczeński ponownie zajął pierwsze miejsce, a powiat stargardzki ostatnie, ale w roku 2006 najwyższą frekwencję uzyskano w powiecie gryfickim, a najniższą w powiecie białogardzkim. W drugiej turze głosowania w roku 2002 najwyższą frekwencję uzyskano w powiecie waleckim, natomiast najniższą w powiecie polickim (powiat stargardzki zajął trzecie miejsce od końca). Z ko-

⁶⁶ Tamże.

⁶⁷ Tamże.

lei w roku 2006 najwyższą frekwencję odnotowano w powiecie świdwińskim, a najniższą ponownie w powiecie stargardzkim. Ponadto powiat świdwiński był jedynym powiatem, w którym frekwencja w drugiej turze była wyższa niż w pierwszej⁶⁸ (patrz tabela 11).

Tabela 11

Frekwencja w powiatach oraz w miastach na prawach powiatu
w wyborach samorządowych w latach 2002 i 2006

Powiatu	Frekwencja w wyborach							
	rady gmin/miast		rady powiatów		wójtów, burmistrzów i prezydentów – I tura		wójtów, burmistrzów i prezydentów – II tura	
	2002	2006	2002	2006	2002	2006	2002	2006
Białogardzki	48,30	43,96	48,30	43,69	48,30	42,08	42,28	–
Choszczeński	58,13	51,98	58,12	51,97	58,13	53,10	47,72	41,59
Drawski	49,01	45,10	48,99	45,01	49,00	47,12	40,93	40,91
Goleniowski	43,30	43,34	43,29	43,29	43,29	44,19	32,97	34,18
Gryficki	51,82	50,84	51,66	50,83	51,69	56,00	44,92	41,06
Gryfiński	52,64	49,69	52,64	49,59	52,64	51,33	40,95	46,29
Kamieński	52,58	49,85	52,59	49,85	52,62	51,56	39,53	44,08
Kołobrzeski	43,04	45,31	43,02	45,31	43,02	48,14	36,26	41,42
Koszaliński	53,87	50,32	53,86	50,33	53,86	50,88	44,89	43,96
Łobeski	49,79	44,17	49,81	44,16	49,81	45,46	45,18	38,62
Myśliborski	52,68	50,19	52,68	50,19	52,68	51,02	43,19	45,49
Policki	41,25	45,55	41,24	45,55	41,24	50,72	32,36	35,21
Pyrzycki	51,92	51,64	51,92	51,74	51,92	53,87	40,35	43,19
Ślawieński	53,16	48,83	53,62	48,93	53,62	50,07	50,15	46,11
Stargardzki	39,29	41,27	39,31	41,17	39,32	49,89	32,99	32,38
Szczecinecki	48,02	47,83	48,02	47,83	48,02	50,01	39,16	47,14
Świdwiński	51,27	46,67	51,27	46,67	51,28	50,45	39,94	58,28
Walecki	50,48	51,54	50,48	51,49	50,48	54,12	61,86	50,27
m. Koszalin	35,99	38,31	–	–	35,99	38,31	–	–
m. Szczecin	32,15	42,85	–	–	32,15	42,86	31,81	35,85
m. Świnoujście	40,46	45,76	–	–	40,47	45,76	39,63	–

Źródło: na podstawie danych PKW.

W wyborach do rad miast grodzkich oraz w pierwszej turze wyborów prezydenckich w roku 2006 najwyższą frekwencję odnotowano w Świnoujściu, a najniższą w Koszalinie. Szczecin ułokował się pośrodku. Natomiast druga tura odbyła się tylko w Szczecinie, frekwencja była tu niższa niż w pierwszej tu-

⁶⁸ Patrz szerzej: P. Chrobak, *Podsumowanie wyborów samorządowych w 2006 roku...*

rze. Również w 2002 r. najwyższa frekwencja w wyborach do rady miasta oraz w pierwszej turze wyborów na stanowisko prezydenta miasta wystąpiła w Świnoujściu, z kolei najniższa w Szczecinie. Druga tura odbyła się w dwóch miastach (gdyż w Koszalinie M. Mikietyński cieszy się na tyle dużą popularnością, że zarówno w roku 2002, jak i w 2006 zwyciężył w pierwszej turze), w której wyższą frekwencję ponownie odnotowano w Świnoujściu. Z obserwacji wynika również, że w roku 2006 w każdym z miast grodzkich wystąpił wzrost frekwencji. Zarówno w wyborach do rady miasta, jak i na stanowisko prezydenta największy wzrost wystąpił w Szczecinie, natomiast najniższy w Koszalinie⁶⁹ (tabela 11).

Wybory do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w 2006 roku

W roku 2006 województwo zachodniopomorskie liczyło 1 690 348 mieszkańców, w tym 1 350 897 wyborców. O mandat radnego w 30-osobowym SWZ w pięciu okręgach wyborczych ubiegało się 410 kandydatów z 45 list wyborczych z 10 komitetów. Zgodnie z nowymi przepisami ordynacji wyborczej⁷⁰, w celu wspólnego uczestniczenia w podziale mandatów powstały dwie grupy list: 1) KW PSL, KW KPEiR, KW PO RP oraz 2) KW LPR, KW PiS, KW Samoobrona RP. Pozostałe komitety startowały samodzielnie: KKW SLD + SDPL + PD + UP-LiD; KW UPR; KWW NK Mariana Jurczyka oraz KWW Jerzego Manduka „Czas”. W porównaniu z rokiem 2002 nastąpiło zmniejszenie liczby kandydatów, list oraz komitetów, gdyż w wyborach poprzednich zarejestrowano 542 kandydatów z 61 list z 14 komitetów⁷¹. Może to świadczyć o zniechęceniu obywateli do polityki. Także mniejsza liczba lokalnych komitetów może wynikać z przekonania, że komitety partyjne z racji swojej wielkości i zasięgu ogólnokrajowego mają znacznie większe szanse na zwycięstwo, co zresztą potwierdziły wyniki wyborów. Z pewnością nie bez znaczenia pozostała zmiana w ordynacji wyborczej⁷².

W miastach kampania wyborcza do SWZ pozostawała w cieniu kampanii toczonych do poszczególnych rad miast oraz na stanowiska prezydentów i burmistrzów. Również media wykazywały nią mniejsze zainteresowanie, o czym świadczy m.in. niewielka liczba artykułów prasowych.

⁶⁹ Tamże.

⁷⁰ Art. 64 Ia Ordynacji Wyborczej.

⁷¹ Na podstawie dokumentów PKW.

⁷² Tamże; M. Adamowska, *O połowę mniej komitetów wyborczych*. GWS, 25.09.2006.

Najlepszy wynik uzyskał komitet PO RP (33,36%), zdobywając 12 mandatów. Na drugim miejscu ułożył się PiS, uzyskując 7 mandatów. Razem PO RP i PiS zdobyły 19 mandatów, co było wzrostem o 16 mandatów w porównaniu z poprzednimi wyborami samorządowymi, w których wspólny komitet PO RP i PiS uzyskał zaledwie trzy mandaty i zajął czwarte miejsce (11,20%) za zwyciężką SLD-UP (33,17% – 13 mandatów), Samoobroną RP (19,14% – 7 mandatów) oraz LPR (13,23% – 6 mandatów). Natomiast ostatnie, piąte miejsce przypadło PSL, które zdobyło jeden mandat (5,55%). W roku 2006 LiD zajęła trzecie miejsce (18,45%), co przełożyło się na pięć mandatów i było spadkiem o osiem mandatów do roku 2002, ale jednocześnie okazało się o dwa mandaty lepszym wynikiem niż koalicyjny komitet PO RP i PiS w tymże roku. Oprócz tych trzech komitetów w roku 2006 w podziale mandatów uczestniczyły jeszcze dwa komitety, zdobywając po trzy miejsca w sejmiku: KW PSL (9,51%) oraz KW Samoobrona RP (7,56 %) ⁷³. Wyniki wyborów przedstawia tabela 12.

Tabela 12

Wyniki wyborów do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego
w latach 2002 i 2006

Rok wyborów	Nazwa Komitetu Wyborczego	Uzyskane głosy	Procent głosów	Liczba mandatów
2002	KKW SLD-UP	157 968	33,17	13
	KW Samoobrona RP	91 165	19,14	7
	KW LPR	62 997	13,23	6
	KKW PO-PiS	53 315	11,20	3
	KW PSL	26 445	5,55	1
2006	PO RP	179 295	33,36	12
	PiS	111 905	20,82	7
	LiD	99 163	18,45	5
	PSL	51 133	9,51	3
	Samoobrona RP	40 623	7,56	3

Źródło: na podstawie danych PKW.

Dziwić może fakt, iż najniższą frekwencję w 2006 r. zanotowano w okręgach wyborczych, w skład których wchodzi największe miasta województwa: okręg nr 1 – 43,20% (Szczecin i powiat policki) oraz okręg nr 4 – 45,16% (Koszalin oraz powiaty: koszaliński, sławieński i szczecinecki). Natomiast najwyższa frekwencja wystąpiła w okręgu wyborczym nr 5 – 47,49%, na który składa-

⁷³ Na podstawie dokumentów PKW.

ją się powiaty: choszczeński, gryfiński, myśliborski, pyrzycki oraz stargardzki. Identyczna sytuacja miała miejsce w roku 2002, kiedy również najwyższą frekwencję odnotowano w okręgu nr 5 – 48,93%, z kolei najniższa w okręgach nr 1 – 33,21% oraz nr 4 – 45,85%. Można zauważyć, że frekwencja w okręgu nr 1, mimo najgorszego wyniku, wzrosła o 9,99% i był to jedyny okręg wyborczy, w którym odnotowano wzrost frekwencji w stosunku do roku 2002. Natomiast w okręgu nr 4 zmalała o 0,69%, a w okręgu nr 5 o 1,44%. W okręgu nr 2 również się obniżyła o 0,67%, a w okręgu nr 3 o 1,59%. Wysoki wzrost frekwencji w okręgu nr 1 w województwie zachodniopomorskim w roku 2006 (45,57%) wpłynął na wzrost frekwencji o 1,97% w stosunku do poprzednich wyborów samorządowych (43,60%)⁷⁴. Pod względem frekwencji w skali ogólnopolskiej w roku 2006 województwo zachodniopomorskie w wyborach do sejmiku uzyskało miejsce 11., w poprzednich ułokowało się na 10. miejscu⁷⁵.

Uwagi końcowe

Obserwując zachodniopomorską scenę polityczną pod względem wyborów samorządowych, zauważa się, że po początkowej dominacji formacji lewicowych w tym regionie (z wyjątkiem wyborów z 1990 r.), od roku 2006 nastąpiła zmiana preferencji wyborczych mieszkańców. Ostatnie wybory wygrała PO RP, a lewica ułokowała się na trzecim miejscu, zaraz po PiS. Reforma administracji, w wyniku której utworzono 16 województw oraz reaktywowano powiaty, w związku z czym wprowadzono bezpośrednie wybory do sejmików wojewódzkich i rad powiatów, a następnie w roku 2002 bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast, w jeszcze większym stopniu oddała w ręce mieszkańców kontrolę nad osobami sprawującymi władzę w samorządzie. Z drugiej strony, patrząc na wyniki wyborów z roku 2002, a zwłaszcza z 2006, możemy zaobserwować coraz większe upartyjnienie poszczególnych szczebli samorządu, a co za tym idzie, marginalizację komitetów obywatelskich, co najlepiej obrazują wyniki ostatnich wyborów samorządowych w Szczecinie.

⁷⁴ Tamże.

⁷⁵ Tamże.

**DIE SELBSTVERWALTUNGSWAHLEN IN DER WOIWODSCHAFT WESTPOMMERN
IN DEN JAHREN 1998–2006 VOR DEM HINTERGRUND DES GESAMTLANDES**

ZUSAMMENFASSUNG

Der Beitrag behandelt in erster Linie die Selbstverwaltungswahlen in der Woiwodschaft Westpommern nach der Einführung der Verwaltungsreform durch die Regierung Jerzy Buzeks am 1. Januar 1999. Analysiert wurden die größten Städte der Woiwodschaft hinsichtlich der Wahlen zum Stadtpräsidenten sowie zum Stadtrat. Beschrieben wurden auch die Wahlen zum Landtag (Sejmik) der Woiwodschaft Westpommern.

Außer Wahlbeteiligung wurden die Wahlpräferenzen der Einwohner der behandelten Woiwodschaft einer Analyse unterzogen. Die Beobachtungen der politischen Bühne hinsichtlich der Selbstverwaltungswahlen führen den Verfasser zur Feststellung, dass nach der anfänglichen beherrschenden Rolle der linken Gruppierungen in dieser Region (ausgenommen die Wahlen im Jahr 1990), seit 2006 eine Änderung der Wahlpräferenzen der Einwohner erfolgte. Der Gewinner der letzten Selbstverwaltungswahlen wurde die Bürgerplattform RP (Platforma Obywatelska RP), wobei die linke Partei erst den dritten Platz, gleich hinter der Partei „Recht und Gerechtigkeit“ (Prawo i Sprawiedliwość), belegte.

Übersetzt von Piotr Chrobak